

[Hanne Severinsen]

ke overskud til forureningsbekæmpelse; som en regeringsembudsmand i Moskva svarede, da den danske delegation spurgte ham, hvorfor man ikke havde truffet miljøorganisationer: Dem har vi ikke ment der var behov for at oprette i den nuværende situation.

Demokrati og åbenhed sammen med markedskræfterne og markedskræfternes muligheder er – trods mange ufuldkommenheder – den eneste måde, hvorpå vi kan vende udviklingen i en mere bæredygtig retning, men det tager tid. Der findes ingen snuptagsløsninger, i sidste ende drejer det sig om holdningsændringer hos os alle i verden. Derfor er det godt med visioner som dem i Brundtlandrapporten, vi skal bare lade være med at tro, at alle problemer, f.eks. forureningsproblemerne, løses ved verdensomspændende dekretter, som skal udføres senest i morgen. Vi har ikke brug for trylleformularer, vi har ikke brug for besværgelser; vi har brug for lange, seje træk i virkelighedens verden.

Det var i den ånd, at regeringen i december 1988 fulgte Brundtlandrapporten op med en handlingsplan, der ud over tilstandsbeskrivelser og hensigtserklæringer lægger op til en lang række konkrete forslag inden for alle områder i erkendelse af, at miljø indgår i alle sammenhænge. Der skal derfor tænkes på tværs af sektorer, ministerier og forvaltninger.

Da der allerede i Folketinget har været en særskilt debat om Danidas handlingsplan på baggrund af Brundtlandrapporten om, hvordan vores ulandsstrategi sikrer en mere bæredygtig udvikling, vil jeg gå let forbi det ellers meget spændende emne og koncentrere mig om den nationale politik og dens relationer til det internationale samarbejde på verdensplan, EF-plan og nordisk plan.

Da forurening er grænseoverskridende, hænger tingene sammen internationalt på tværs af de vante skillelinier. Problemerne er tværgående, og derfor har regeringen nedsat et udvalg for at sikre, at alt ikke koges sammen til en miljøgrød, men at miljøaspektet får sin naturlige plads i alle de andre ministerier. Jeg skal ikke gå ind på de 157 forslag, som er nævnt, men bare sige, at mange af dem allerede er dukket op som lovforslag, og nogle vil gøre det siden.

Men vi kan ikke lovgive os ud af alle problemerne. Målsætningen er, at vi bliver mere skånsomme i vores omgang med sparsomme naturressourcer, sørger for at begrænse energifor-

bruget, og at vi forebygger i stedet for at reparere skader. I den forbindelse er diskussionen om en renere teknologi et af de vigtigste emner, som kræver både forskning og teknologiudvikling.

En vigtig side af regeringens handlingsplan vil jeg gå lidt nærmere ind på, nemlig diskussionen af styringsmidler. Det er en diskussion, som vi også havde under redegørelsesdebatten om mål og midler i miljøpolitikken. Den bæredygtige udvikling starter med oplysning og holdningsændring. Omtanke, andre forbrugsvaner og nye produktionsmetoder kan vi ikke klare bare ved at udstede regler og påbud; vi bliver nødt til at starte med »hvorfor« og »hvordan«.

Landbruget er et godt eksempel på, hvordan man med en ændret diskussionstone også får ændret holdningen fra mod- til medspil, og det skal vi lære af. Hvis vi skal få alle til at sortere affald, bruge kompostdynger, aflevere batterier og bruge mindre vand, så må vi også sørge for, at folk ved hvorfor. Derfor er det en god idé at lave oplysningskampagner og forsøg, som f.eks. miljøministeren lægger op til det med »grøn kommune«. Der er brug for gode eksempler, ligesom der også er brug for at lære af fejltagelserne.

Men ud over motivation kombineret med påbud og forbud er det også værd at diskutere, om økonomiske incitamentter kunne være et hensigtsmæssigt middel på mange områder. For at starte en ønskelig udvikling er der måske brug for en gulerod, og måske går det endnu stærkere, hvis vi kombinerer det med en afgiftspisk, dér hvor der er noget, der er uønsket, at vi sætter en pris på forureningen.

Men samtidig er det vigtigt, at vi bevarer dansk industris konkurrenceevne. Vi skal ikke træde os selv over tærerne, men sørge for, at vi er så tilpas foran, at vi kan handle internationalt og samtidig sikre, at vore virksomheder får eksportmuligheder, fordi de er langt fremme, når det gælder miljøteknologi.

Også kvoter og omsættelig forureningstilladelse har været nævnt. Det er et følsomt emne, men det er værd at diskutere, for vi har brug for at finde andre veje end de sædvanlige stivnede bureaukratiske.

I alt hvad vi foretager os, må vi gøre os klart, at pengene og ressourcerne er få, og derfor er det nødvendigt med en behård prioritering